

**ДОРНОГОВЬ АЙМГИЙН МАНДАХ, ХӨВСГӨЛ, ХАТАНБУЛАГ СУМДЫН НУТАГТ
ОРШИХ “СМАРТ ОЙЛ МОНГОЛИА” ХХК-ИЙН ГАЗРЫН ТОСНЫ ХАЙГУУЛЫН
БҮТЭЭГДЭХҮҮН ХУВААХ ГЭРЭЭТ “ЭРГЭЛ XII” ТАЛБАЙН**

**2022 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР: **ГАЗРЫН ТОС ХАЙХ №85**
АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГЕСТРИЙН ДУГААР: **6138373**

ХЯНАСАН:

БОАЖЯ-ны ахлах мэргэжилтэн _____ Ц.ЖАРГАЛНЭМЭХ

ТАНИЛЦСАН:

Дорноговь аймгийн БОАЖГ-ын дарга _____ Н.ОТГОНБАЯР

БИЕЛЭЛТИЙГ ТАЙЛАГНАСАН:

“СМАРТ ОЙЛ МОНГОЛИА” ХХК-ийн
дэд захирал _____ ТАНА

“СМАРТ ОЙЛ МОНГОЛИА” ХХК-ийн
байгаль орчны зөвлөх _____ Л.ЭРДЭНЭСАЙХАН

АГУУЛГА

ОРШИЛ.....	3
НЭГ. ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	4
1.1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн талаарх талаарх товч танилцуулга	4
1.2. Төслийн техник технологи	6
1.3. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний тайлан	10
1.3.1. БОНБНҮ-ний тайлангийн жагсаалт.....	10
1.3.2 Төслийн үйл ажиллагаатай холбоотой тусгай зөвшөөрлийн жагсаалт	11
ХОЁР. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	11
2.1. Агаар чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах.....	11
2.2. Усны нөөцөд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах	12
2.3. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах	13
2.4. Амьтан, Ургамалд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	14
ГУРАВ.НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	15
ДӨРӨВ. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	25
ТАВ. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	25
ЗУРГАА. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	26
ДОЛОО. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	26
НАЙМ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР	27
ЕС. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	27
АРАВ. НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД БОМТ-Г ТАНИЛЦУУЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	27
ДҮГНЭЛТ	28

Зургууд

Зураг 1. Төсөл хэрэгжих талбайн байршлын зураг	5
Зураг 2. Хүндийн хүчний судалгааны ажлын хээрийн хэмжилт	6
Зураг 3. Смарт соло төхөөрөмжийн ажиллах байдал	8
Зураг 4. 2 болон 3 хэмжээст чичирхийллийн ажлын үр дүнгийн зураг	8
Зураг 5. 2022 онд хийсэн 2 хэмжээст чичирхийллийн судалгааны ажлын байршил	10
Зураг 6. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөг биелүүлэх үеийг баримтжуулсан байдал	25

Хүснэгтүүд

Хүснэгт 1. Төсөл хэрэгжих талбайн Газарзүйн координат	4
Хүснэгт 2. БОНБНУ-ний тайлангийн жагсаалт	10
Хүснэгт 3. Тусгай зөвшөөрлийн жагсаалт	11
Хүснэгт 4. Агаар чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлын биелэлт	11
Хүснэгт 5. Усны нөөцөд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлын биелэлт	12
Хүснэгт 6. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлын биелэлт	13
Хүснэгт 7. Амьтан, Ургамалд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний ажлын биелэлт	14
Хүснэгт 8. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн байдал	26
Хүснэгт 9. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт	27
Хүснэгт 10. Нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад БОМТ-г танилцуулах төлөвлөгөөний биелэлт	27

ОРШИЛ

БНХАУ-ын Сино-жео /Sino Geo/ группийн 100 хувийн хөрөнгө оруулалттай “Смарт Ойл Монголиа” ХХК нь Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 8-р сарын 24-ний өдрийн № 53 тогтоолоор 2016 оны 09-р сарын 09-ний өдөр Улаанбаатар хотод Ашигт малтмал, Газрын тосны газартай “ЭРГЭЛ XII талбайн Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ”-г байгуулсан бөгөөд 2017 оны 6-р сарын 29-ний өдөр Монгол улсын Уул Уурхай, Хүнд Үйлдвэрийн Яамнаас ЭРГЭЛ XII талбайд газрын тосны хайгуулын үйл ажиллагаа явуулах тусгай зөвшөөрлийг 8 жилийн хугацаатайгаар олгосон.

Бүтээгдэхүүн Хуваах гэрээт /БХГ/ газрын тосны хайгуулын “ЭРГЭЛ XII” талбай нь Дорноговь аймгийн Хөвсгөл, Хатанбулаг, Мандах сумдын нутаг дэвсгэрийн зарим хэсгийг хамарсан 11072 км² талбайг эзэлж байгаа.

“Смарт Ойл Монголиа” ХХК нь “ЭРГЭЛ XII” талбайн 2018, 2019, 2020, 2021 оны хайгуулын ажлын төлөвлөгөөг Ашигт малтмал, Газрын тосны газраар батлуулсан боловч гадаадаас ажиллах хүч авах зөвшөөрөл болон дэлхий даяар тархсан Covid цар тахлын улмаас хайгуулын хугацааг түр зогсоож 2 жилийн мораториум авсан байгаад 2022 онд хайгуулын ажлаа эхлүүлсэн.

Гэвч манай компани хайгуулын ажил эхлэхээс өмнө талбайн Байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ, Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний ажлыг “БОНХАЖЯ-ны сайдын 2014 оны 04-р сарын 10-ны өдрийн “Аргачлал батлах тухай” А-117 дугаар тушаалын 2 дугаар хавсралтаар батлагдсан шаардлагын дагуу хийлгэсэн мөн талбайн хэмжээнд археологи, палеонтологийн судалгааны ажлыг ШУА-харьяа байгууллагуудаар хийлгэсэн байгаа.

Харин 2022 онд хайгуулын ажил эхэлсэнтэй холбогдуулан 2022 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулан БОАЖЯ-аар 2022 оны 08 дугаар сард батлуулж тус төлөвлөгөөгөө орон нутагтаа хүргүүлэн ажилласан билээ.

Энэ ажлын хүрээнд БОАЖС-ын 2019 оны 10-р сарын 29-ний өдрийн А618 тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө” боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журмын дагуу газрын тосны хайгуулын талбайд 2022 онд ямар хэмжээний ажил хийгдсэн, энэ үед байгаль орчныг хамгаалах чиглэлээр ямар төрлийн ажлууд хийсэн талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд оруулав.

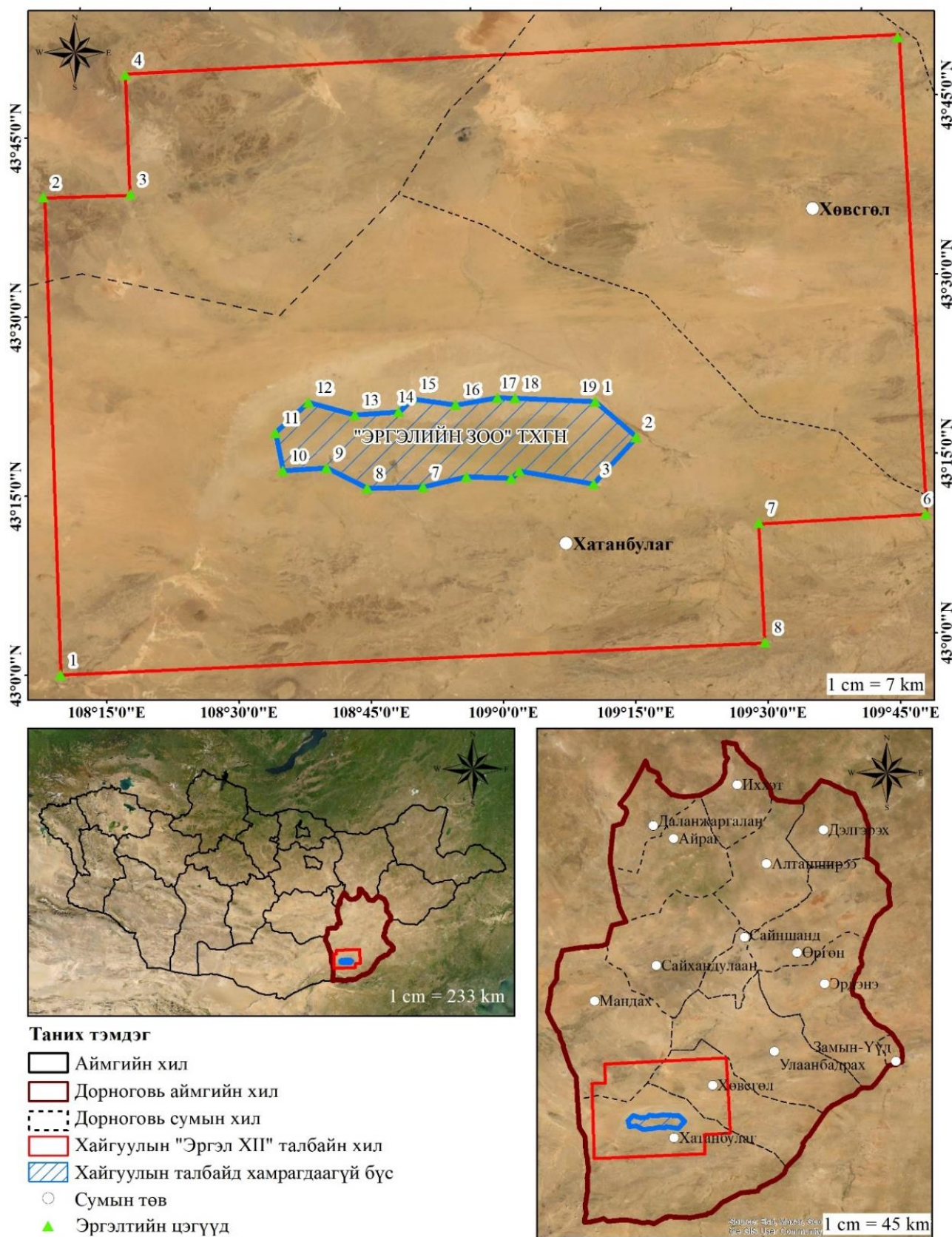
НЭГ. ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн талаарх талаарх товч танилцуулга

- **Төслийн нэр:** Монгол Улсын Засгийн Газрын, Бүтээгдэхүүн Хуваах гэрээт Газрын тосны хайгуулын “ЭРГЭЛ XII” талбай.
- **Төслийн төрөл:** Газрын тосны хайгуул, судалгаа
- **Төсөл хэрэгжүүлэгч:** “Смарт Ойл Монголиа” ХХК
- **Төсөл хэрэгжих талбайн байршил:** Дорноговь аймгийн Хөвсгөл, Хатанбулаг, Мандах сумын нутаг.

Хүснэгт 1. Төсөл хэрэгжих талбайн Газарзүйн координат

№	Уртраг	Өргөрөг
1	108°09'59"	43°00'00"
2	108°09'59"	43°40'00"
3	108°19'59"	43°40'00"
4	108°19'59"	43°50'00"
5	109°49'00"	43°50'00"
6	109°49'00"	43°10'00"
7	109°29'59"	43°10'00"
8	109°29'59"	43°00'00"

Зураг 1. Төсөл хэрэгжих талбайн байршлын зураг

Засаг захиргааны нэгж

Газрын тосны хайгуулын “Эргэл XII” талбай нь засаг захиргааны нэгжийн хувьд Монгол орны зүүн өмнөд хязгаарт орших Дорноговь аймгийн Хатанбулаг, Хөвсгөл, Мандах сумдын нутагт байрлах бөгөөд хайгуулын нийт 1110680 га талбайн 55.0% (610915.9 га) нь Хатанбулаг, 29.8% (330957.9 га) нь Хөвсгөл, 15.2% (168806.2 га) нь Мандах сумын нутагт харьяалагдаж байна.

1.2. Төслийн техник технологи

Газрын тосны хайгуулын үйл ажиллагаа нь дараах дарааллын дагуу явагдана.

1. Хүндийн хүч, геологийн судалгаа
2. 2 болон 3 хэмжээст чичирхийллийн судалгаа
3. Хайгуулын өрөмдлөг хийх
4. Цооногоос газрын тос илэрсэн тохиолдолд олборлолтын тоног төхөөрөмж суурилуулах, туршилтын олборлолт хийх, нөөц батлуулах
5. Талбайг ашиглалтад шилжүүлэх.

2018 онд хүндийн хүчний судалгаа хийж зураглалын ажил хийгдсэн:

Хүндийн хүчний судалгааны ажлын зорилго нь зураглалын ажлын нэр төрөл, нарийвчлал, торны нягтрал, анхдагч материалын боловсруулалт байдаг.

Хүндийн хүчний судалгааны зураглалын хувьд 1:200000 түүнээс жижиг масштабын региональ ба тодорхой структурын болон эрлийн зориулалтай 1:100000-аас 1:10000 хүртэлх масштабын /эрэл-хайгуулын/ зургууд гаргаж авсан.

Хүндийн хүчний судалгааны зураглалын ажлыг өгөгдсөн геологийн ажлаас хамааруулаад тодорхой шугамуудаар буюу талбайн хэмжээнд хийж явуулсан бөгөөд хүндийн хүчний судалгааны ажлыг 2018 онд “Эрдсан петролиум” ХХК хийсэн. Энэ ажил хийгдэх үед байгаль орчинд үзүүлэх ямар нэгэн сөрөг нөлөөлөл огт байдаггүй болно.

Зураг 2. Хүндийн хүчний судалгааны ажлын хээрийн хэмжилт

2022 онд 2 хэмжээст чичирхийллийн ажил хийгдсэн:

2 хэмжээст чичирхийллийн судалгааны зарчим тун энгийн боловч маш чухал үр нөлөөтэй. Дэлхийн гүн дэх олон төрлийн, өөр өөр шинж чанартай давхаргуудад чичирхийлэл хэлбэрийн хүч харилцан адилгүй үйлчилдэг. Чичирхийллийн долгион хөрсний олон төрлийн давхаргуудад хүрч эргэн ойж байдаг. Энэ чанарыг ашиглан газрын гүний геологийн бүтцийг тодорхойлдог билээ. Манай компанийн хувьд чичирхийллийн судалгааг сүүлийн үеийн дэвшилтэт технологи болох тусгай зориулалтын тоноглолтой машинаар хийж гүйцэтгэн үр дүнг ЖЕОФОН багажаар тодорхойлохоор төлөвлөсөн. Энэ технологи нь газрын гадарга дээр тэсэлгээ хийдэггүйгээрээ давуу талтай юм. Эргэл XII талбайд 2022 онд 8 шугамаар 550 тууш км 2 хэмжээст чичирхийллийн судалгааны ажлыг дэвшилтэт технологи болох SMART SOLO утасгүй геофоныг ашиглан мэдээллийг цуглуулан ажиллав. SMART SOLO технологи цооног өрөмдөхгүй, тэсрэх бодис ашиглахгүй байдгаараа байгаль орчинд ээлтэй технологи юм. Эргэл XII талбайд холбогдох төрийн байгууллагын зөвшөөрлийн дагуу 2022 оны 7-р сарын 20-нд хээрийн анги гарсан. 8-р сарын 05-09-ны өдрүүдэд компани төслийн үйл ажиллагаагаа Дорноговь аймгийн Сайншанд суманд аймгийн удирдлагууд, холбогдох төрийн байгууллагын хүмүүс /аймгийн засаг даргын орлогч, төрийн захиргаа, удирдлагын хэлтсийн дарга, санхүүгийн хэлтсийн мэргэжилтэн, байгаль орчны мэргэжилтэн, Хөвсгөл сумын засаг дарга/-тэй уулзаж хайгуулын ажил эхлүүлэх тухайгаа мэдэгдсэн. Мөн Эргэл XII талбайд хийх чичирхийллийн судалгааны талаар мэдээлэл өгч, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг танилцуулсан.

8-р сарын 14-16-ны өдрүүдэд орон нутгийн малчин иргэдтэй уулзалт зохион байгуулж, талбайн ойролцоо амьдарч буй өрх айлаар орж, 2 хэмжээст чичирхийллийн судалгааны ажил болон байгаль орчны нөлөөллийн талаар тайлбарлаж танилцуулсан бөгөөд хууль эрхзүйн шаардлагын хүрээнд дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн. Үүнд:

1. 2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөгөө 7 дугаар сард боловсруулан байгаль орчны яаманд хүргүүлж, 8 дугар сарын 1-ний өдөр батлуулсан.
2. 2022 оны байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлыг 7 дугаар сараас 9 дүгээр сарын хооронд хийж дуусгасан.
3. Хээрийн ажил дууссантай холбоотой 2 хэмжээст чичирхийллийн шугамын дагуух байгаль орчны нөхөн сэргээлтийн ажил 2022 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс 11 дүгээр сарын 25-ны өдрийн хооронд 18 хүний бүрэлдэхүүнтэй нөхөн сэргээлтийн ажил болон хог хаягдлын цэвэрлэгээний ажлыг хийж тайланг боловсруулсан.
4. Талбай дээр хээрийн ажил явагдах үед экосистемийн онцгой нөхцөлтэй газруудад хайгуулын ажил явуулаагүй. Тухайлбал говийн үндсэн экосистемийг бүрдүүлэгч заг, заган ойтой хэсгүүдээр хийх байсан хайгуулын шугамын маршрутыг газар дээр нь өөрчлөх, зарим хэсгүүдэд шугамын ажлыг тухайн цэгт нь шууд дуусгаж ажилласан.
5. Нөхөн сэргээлтийн ажил дууссаны дараа орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллага, малчдын төлөөллөөр талбайн нөхөн сэргээлтийн ажлын гүйцэтгэлийг шалгуулсан.
6. Дээрх ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнээр нөхөн сэргээлтийн ажлыг дүгнүүлэн акт үйлдүүлсэн болно.

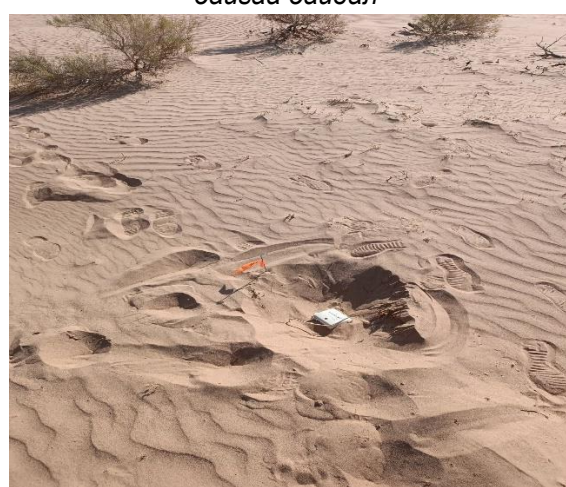
Смарт соло төхөөрөмж нь газарт 15 см-т суудаг

Смарт соло төхөөрөмжийг цэнэглэж байгаа байдал

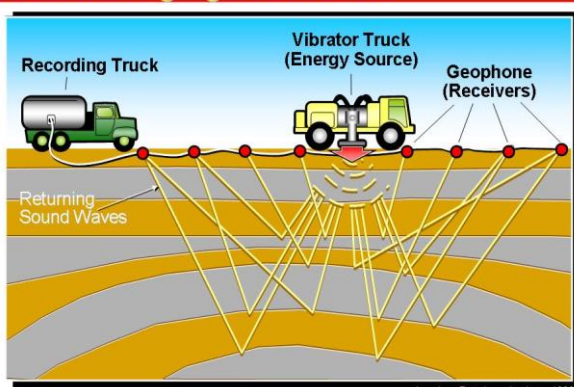
Смарт соло багажийг газарт суурилуулан мэдээлэл хүлээн авч байгаа байдал

Смарт соло технологи нь байгаль орчинд ямар нэгэн сөрөг нөлөөгүй

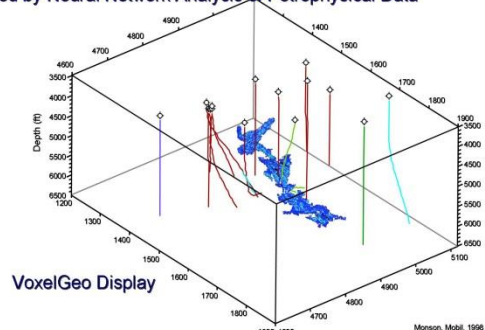
Зураг 3. Смарт соло төхөөрөмжийн ажиллах байдал

Seismic Imaging of Anticline

3D Seismic Image of Channel Sand

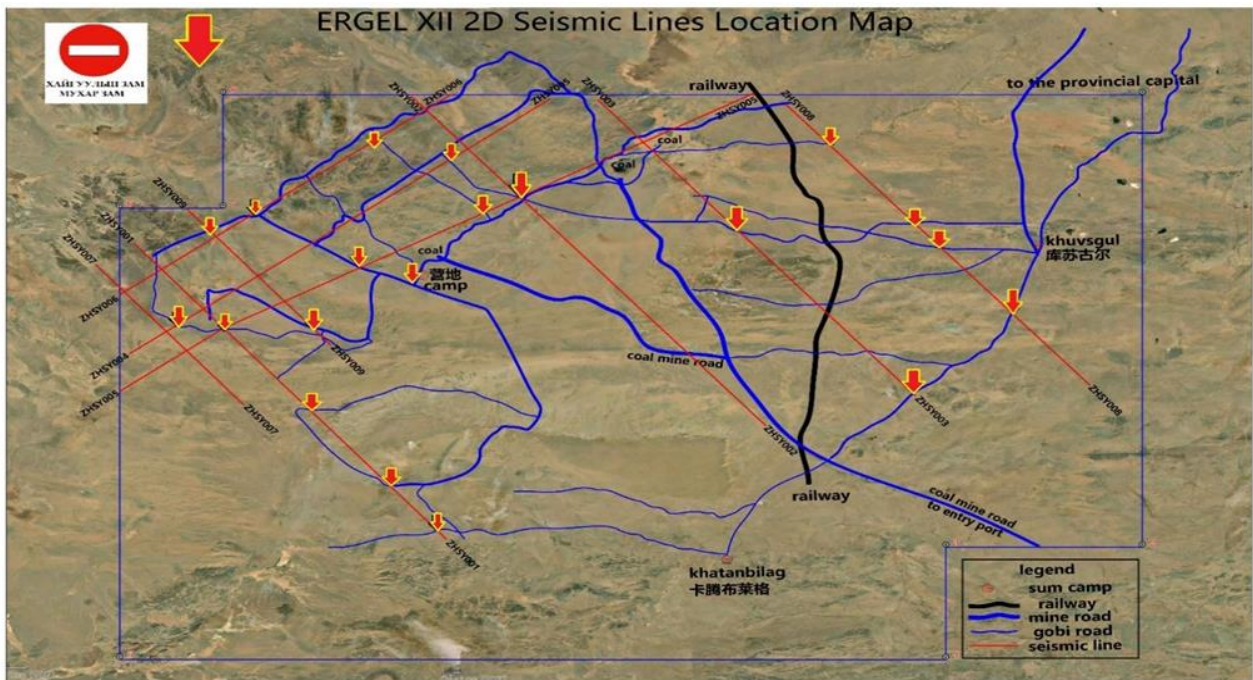
Calibrated by Neural Network Analysis of Petrophysical Data

Зураг 4. 2 болон 3 хэмжээст чичирхийллийн ажлын үр дүнгийн зураг

Шугамын чиглэл газар нутгаар дайрсан байдал:

- ZHSY001 - 1 дүгээр шугам Өлгий хийд баруун тал – Сангийн овоо – Улаан эрэг
- ZHSY002 – 2 дугаар шугам Шинэ усны говийн баруун талаас - Шавагийн худаг -Найман айлын овоо – Сайрын ус
- ZHSY003 – 3 дугаар шугам Элгэн овоо – Гөлөөн тойром – Олон овооны ус – Хөх толгойн худаг – Хэрээгийн тал
- ZHSY004 – 4 дүгээр шугам Ур цавчирын говиос хойд талаас -Хайлаастын худаг – Төгрөгийн худаг – Хүрэн хайрхан овоо – Хүнгэнэхийн худаг
- ZHSY005 – 5 дугаар шугам Цавчирын хурлын туурь – Сар худаг – Хацавчийн ус – Дадийн цувриа худаг – Бор нурууны баруун хойд талд төгсгөв
- ZHSY006 – 6 дугаар шугам Өлгий хийдийн баруун талаас - Их булаг – Өлзий цавын худаг – Хайлаастын худаг – Төгрөгийн худаг – Хүрэн хайрхан овоо – Хүнгэнэхийн худаг
- ZHSY007 – 7 дугаар шугам Ур Амтгайн тойром – Цагаан тэг баруун тал – Хар цавын ар
- ZHSY008 – 8 дугаар шугам Бор нуруунаас – Гөлөөн манхан – Өлзийт уул хойд талд (20км-т)
- ZHSY009 – 9 дүгээр шугам Хоргын уул – Хара-сайрын тал – Баян нурууны худаг

Зураг 5. 2022 онд хийсэн 2 хэмжээст чичирхийллийн судалгааны ажлын байршил

1.3. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний тайлан

1.3.1. БОНБНУ-ний тайлангийн жагсаалт

Хүснэгт 2. БОНБНУ-ний тайлангийн жагсаалт

№	БОНБНУ тайлангийн нэр	Баталсан хуулийн этгээд	Батлагдсан он
1.	Дорноговь аймгийн Хөвсгөл, Хатанбулаг, Мандах сумдын газар нутгийг дамнан байрласан газрын тосны бүтээгдэхүүн хуваах гэрээт ЭРГЭЛ XII талбайн байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээний тайлан	БОАЖЯ	2017
2	Дорноговь аймгийн Хөвсгөл, Хатанбулаг, Мандах сумдын газар нутгийг дамнан байрласан газрын тосны бүтээгдэхүүн хуваах гэрээт ЭРГЭЛ XII талбайн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлан	БОАЖЯ	2018
3	Дорноговь аймгийн Хөвсгөл, Хатанбулаг, Мандах сумдын газар нутгийг дамнан байрласан газрын тосны бүтээгдэхүүн хуваах гэрээт ЭРГЭЛ XII талбайн Археологийн тайлан	Түүх археологийн хүрээлэн	2017
4	Дорноговь аймгийн Хөвсгөл, Хатанбулаг, Мандах сумдын газар нутгийг дамнан байрласан газрын тосны бүтээгдэхүүн хуваах гэрээт ЭРГЭЛ XII талбайн Палеонтологийн тайлан	Палеонтологийн хүрээлэн	2017
5	ЭРГЭЛ XII талбайн 2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө.	БОАЖЯ	2022
6	Дорноговь аймгийн Хөвсгөл, Хатанбулаг, Мандах сумдын газар нутгийг дамнан байрласан газрын тосны бүтээгдэхүүн хуваах гэрээт ЭРГЭЛ XII талбайн байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээний тайлангийн нэмэлт тодотгол	БОАЖЯ	2022

1.3.2 Төслийн үйл ажиллагаатай холбоотой тусгай зөвшөөрлийн жагсаалт

Хүснэгт 3. Тусгай зөвшөөрлийн жагсаалт

№	Тусгай зөвшөөрлийн төрөл	Тусгай зөвшөөрлийн дугаар
1	Газрын тосны хайгуулын ажил гүйцэтгэх тусгай зөвшөөрөл	852
2	Кэмпийн газар түр ашиглах зөвшөөрөл	Мандах сумын засаг даргын 2022.08.18 А/67

ХОЁР. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

2.1. Агаар чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах

Хүснэгт 4. Агаар чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлын биелэлт

№	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Нийт зардал/Төг/	Биелэлт
1	Зам талбайн тоосжилт бууруулах зорилгоор усалгааг дулааны улиралд хийнэ.	Кэмпийн талбайд	Өөрийн техникээр	Кэмпийн дотор талбай болон кэмпрүү орж гарах төв замд тоосжилтыг бууруулах зорилгоор өөрийн усны машинаар тогтмол усалгаа хийж байсан.
2	Зам талбайн тэмдэг тэмдэглэгээг байршуулах, хурдны хязгаар тогтоох	Ажил гүйцэтгэсэн талбайн хэмжээнд	Өөрийн техникээр	Хээрийн кэмп дээр түрээсээр авсан машинуудын жолооч нарт хээрийн ажлын үед баримталж ажиллах компанийн дотоод журмыг тогтмол танилцуулж байсан. Мөн хүний эрүүл мэнд, техникийн бүрэн бүтэн байдлыг хангах зорилгоор хурдны дээд хязгаарыг 50км/ц-аар тогтоож ажилласан. Талбайн ажил дууссаны дараа түр замуудыг хааж тэмдэг тэмдэглэгээ хийсэн. Баримт зургууд нь нөхөн сэргээлтийн бүлэгт орсон болно.
3	Олон салаа зам гаргахгүй байх, батлагдсан маршрутын дагуу явах	Ажил гүйцэтгэсэн талбайн хэмжээнд	Өөрийн техникээр	2 хэмжээст чичирхийллийн ажлын онцлог нь батлагдсан шугамын дагуу нэг л удаа автомашин яваад өнгөрдөг. Компанийн хувьд шугамын дагуух хог хаягдал цэвэрлэх, замын зурвасыг араас засаж сэргээсэн болно.

2.2. Усны нөөцөд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах

Хүснэгт 5. Усны нөөцөд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлын биелэлт

№	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Нийт зардал /Төг/	Биелэлт
1	Хайгуулын шугамын байрлал нь булаг, шанд, нуур, цөөрөм, худаг, гол горхитой давхацсан тохиолдолд чичирхийллийн ажлыг уст цэгийн байршлаас 200-300 метр алслагдсан зайтайгаар хийж гүйцэтгэх ажлыг зохион байгуулах	Талбайн хэмжээнд	-	Уст цэг нэг ч дайруулаагүй болно.
2	Зөвшөөрөлтэй худгаас ахуйн усыг ашиглах, шаардлагатай төлбөр тооцоог төлж барагдуулах	Усны хэрэглээ	10 сая	Кэмгийн ажиллагсдын ундны усыг өөрийн усны машинаар Сайншанд хотоос 7 хоногт нэг удаа тээвэрлэн авч хэрэглэсэн. Хээр хэрэглэх усыг Улаанбаатар хотоос авч ашигласан. Харин угаалга, ариун цэврийн усыг Их говийн уурхайтай болон ойр байсан малчин айлтай тохиролцож авч ашиглав.
3	Гэрээнд тусгагдаагүй орон нутгийн малчдын худаг, булаг шандаас ус авч ашиглахыг хориглох, хяналт тавих	Талбайн хэмжээнд	-	Гэрээнд тусгагдаагүй нэг ч худгаас ус ашиглаагүй бөгөөд үүнтэй холбоотой ямар нэгэн гомдол санал гараагүй билээ.
4	Усны хэмнэлт, ашиглалтын талаар нийт ажилчдад сургалт явуулах	Нийт ажилчдад	-	Усыг зөв зохистой бага хэмжээгээр ашиглах заавар зөвлөмж өгч ажилласан.

2.3. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах

Хүснэгт 6. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлын биелэлт

№	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Нийт зардал /төг/	Биелэлт
1	2 хэмжээст шугамын дагуух тэсэлгээнээс үүссэн нүхийг булах нөхөн сэргээх	Шугамын дагуу	Өөрсдийн техникээр орон нутгаас ажиллах хүч авч ажиллав.	Компани 2 хэмжээст чичирхийллийн ажлыг хийхдээ ямар нэгэн цооног өрөмдөж тэсэлгээ хийгээгүй бөгөөд SMART SOLO технологийг ашигласан. Энэ технологи нь газрын гадаргуу дээр ямар хор нөлөө байхгүй. Харин авто машин нэг удаа явж өнгөрсөн замыг засах, хог хаягдлыг цэвэрлэх ажлыг бүрэн хийж ажилласан.
2	Олон салаа зам гаргахгүй байх, батлагдсан маршрутын дагуу явах	Ажил гүйцэтгэсэн талбайн хэмжээнд	60 сая	2 хэмжээст чичирхийллийн ажлын онцлог нь батлагдсан шугамын дагуу нэг л удаа автомашин яваад өнгөрдөг. Компанийн хувьд шугамын дагуух хог хаягдал цэвэрлэх, замын зурвасыг араас засаж сэргээсэн болно.
4	Техник хэрэгслийг засварлах талбай бэлтгэх	Кэмпийн хашаанд	2 сая	Кэмпийн хашаан дотроо хайрган хучилттай талбай бэлтгэн ажилласан.
5	Хөрсний бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх сургалт явуулах	Нийт ажилчдад	-	Хатандалай ХХК-аас сургалт зохион байгуулсан.
6	Ариутгал халдваргүйтгэл хийх	Ариун цэврийн байгууламж.	3 сая	Ариутгалын ажлыг 2 удаа хийлгэв.

2.4. Амьтан, Ургамалд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ

Хүснэгт 7. Амьтан, Ургамалд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний ажлын биелэлт

№	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Нийт зардал /Төг/	Биелэлт
1	Ажилчдын түр тосгон, машин техникийн засварын түр газар зэрэг объектуудыг ургамлын тархац багатай хайргархаг хөрстэй газар байгуулж байх	1.5 га	-	Мандах сумын засаг даргын 2022.08.18 А/67 тоотор зөвшөөрөл авч ажилласан.
2	Мэргэжлийн ургамал судлаачаар хайгуулын талбайд судалгаа хийлгэж зөвлөгөө авах	Хээрийн ажлын талбайн хүрээнд	2 сая	2022 оны орчны хяналт шинжилгээний ажлыг мэргэжлийн ургамал судлаачаар хийлгэсэн.
3	Үйл ажиллагаа явуулж буй газрын ойролцоо бүс нутгаас амьтан агнахгүй байх, мэдээлэл сурталчилгаа хийх, ухуулах хуудас тараах	Хээрийн ажлын талбайн хүрээнд	-	Байгалийн зэрлэг амьтан агнаагүй болно.
4	Амьтан, ургамлын зүйлийн бүрдлийн талаар нийт ажилчдад сургалт явуулах	Хээрийн ажлын талбайн хүрээнд	2 сая	2022 оны орчны хяналт шинжилгээний ажлыг мэргэжлийн амьтан судлаачаар хийлгэсэн.

ГУРАВ. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Төслийн талбайд нөхөн сэргээлт хийж буй үеийг баримтжуулан, зургийг доор хавсаргалаа.

Авто машины гарсан мөрийг цэвэрлэж, сарниулах ажиллагаа

Авто машины гарсан мөрийг цэвэрлэж, сарниулах ажиллагаа

2-р шугамын Авто машины гарсан мөрийг цэвэрлэж, сарниулах ажиллагаа

Орон нутгийн төв замтай огтлолцсон хайгуулын замыг туузан хаалт хийж, орохыг хориглосон тэмдэг тэмдэглэгээ суурилуулав. Мөн вибратор машины дугуй, мөрийг арилгаж сарниулав

3-р шугамд хайгуулын замын ажил хийснээс хойших 2 сарын дараах байдал

8-р шугамын Авто машины гарсан мөрийг цэвэрлэж, сарниулах ажиллагаа

8-р шугамд хайгуулын замын ажил хийснээс хойших 2 сарын дараах байдал

Хайгуулын ажлын үеийн кэмп болон шинээр гарсан автомашины мөрийг сарниулж, тэмдэглэгээ тавьсан байдал гарсан

Хайгуулын шугамын талбай нь элсэрхэг хөрстэй учир тус талбай өөрөө нөхөн сэргээгдсэн байна

Хайгуулын ажлын үед ашиглагдаж байсан туг, тэмдэглэгээ

4-р шугамд (Шинэ усны говь)-д нөхөн сэргээлт, цэвэрлэгээ хийх үед элсээр шуурч, зам харгуй харагдахгүй болж, хүндрэл учирсан үеийн байдал

Хайгуулын талбайгаар эргэлт хийж, хайгуулын ажлаас үлдсэн туг тэмдэглэгээ, хаягдсан хоё байгаа эсэхийг шалгаж, цэвэрлэж буй байдал

Кэмпийн эргэн тойронд цэвэрлэгээ хийж буй байдал

Нөхөн сэргээлт, цэвэрлэгээний үе

Зам мөрийг сарниулж, орохыг хориглосон тэмдэг тэмдэглэгээ байрлуулж буй нь

Хөрсний хэв шинжээс шалтгаалан эвдрэлд өртөх байдал өөр өөр байсан болно. Элсэрхэг газар хайгуулын машины хөдөлгөөнөөс үүссэн мөр их үлдсэн бол чулуурхаг бүтэцтэй, өнгөн хөрс хатуу газар ул мар бага үлдсэн байна.

Малын хөлд дарагдсан байгаа газар. Мал бэлчээрлэх талбай

Хөвсгөл сумын малчин н.Нямхүүгийн өвөлжөөний эргэн тойронд гарсан зам. Тухайн айлд очих зам болон хайгуулын үйл ажиллагаанаас үүссэн замын огтлолцол

Авто машины гарсан мөрийг цэвэрлэж, сарниулах ажиллагаа

Хөвсгөл сумын хогийн цэгт хайгуулын ажлаас гарсан хог хаягдлыг зөөвөрлөж байгаа байдал

Нөхөн сэргээлт, цэвэрлэгээний үе

Орон нутгийн замаар Хайгуулын шугам руу очиж буй байдал

Хөвсгөл сумын хогийн цэгт хайгуулын ажлаас гарсан хог хаягдлыг зөөвөрлөж байгаа байдал

Нөхөн сэргээлтийн үе

Хайгуулын тапо тэмдэглэгээг түүж цэвэрлэсэн байдал

Хайгуулын ажлаас үүссэн зам мөрийг цэвэрлэхээс өмнөх байдал

2022 оны 11 сарын 9 - 11 сарын 20 өдөр хүртэл нийт 15 хүний бүрэлдэхүүн 4 авто машинтайгаар уг ажлыг хийж гүйцэтгэв.

2022 оны 11 сарын 9 - 11 сарын 20 өдөр хүртэл нийт 15 хүний бүрэлдэхүүн 4 авто машинтайгаар уг ажлыг хийж гүйцэтгэв.

Зам мөр сарниулах үе

Нөхөн сэргээлт, цэвэрлэгээний үе

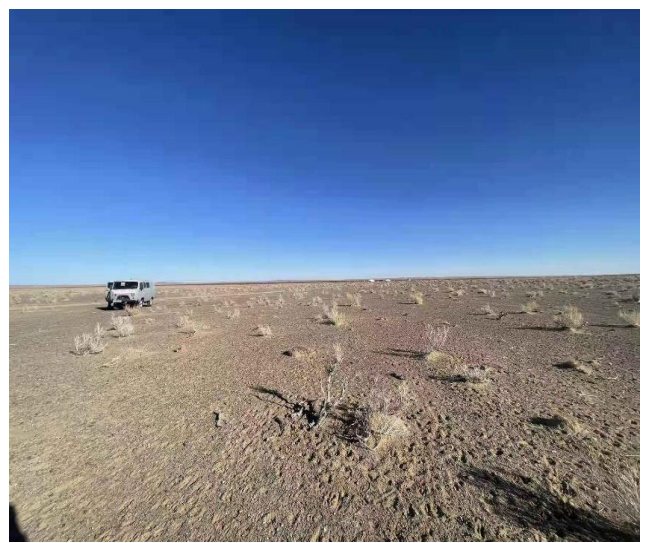

Зам мөр сарниулах үе

Зам мөр сарниулах үе

Зам талбайг засварлаж байгаа байдал

Зам талбайд гарч байгаа хаягдлыг (Тапогийн тус) түүж, хайгуулын талбайн харьяалагдах сумдын хогийн цэгүүдэд хаяв.

Зураг 6. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөг биелүүлэх үеийг баримтжуулсан байдал

ДӨРӨВ. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Үйл ажиллагааны явцад иргэдийн нүүлгэн шилжүүлэх нөхцөл байдал үүсээгүй болно.

ТАВ. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Манай компани нь 2017 онд Шинжлэх ухааны академи, Археологийн хүрээлэн болон Палеонтологийн хүрээлэнгээр гэрээт талбайд хайгуул судалгааны ажлыг гүйцэтгүүлсэн. Компанийн зүгээс газрын тосны хайгуул үйл ажиллагааны явцад ямар нэгэн түүх соёлын дурсгал илэрсэн тохиолдолд тухайн талбайд газар шорооны үйл ажиллагааг зогсоож Монгол Улсын холбогдох хууль, тогтоомжийн дагуу ГТГ, ШУА-ийн Археологийн хүрээлэнд урьдчилан мэдэгдэж, мэргэжлийн байгууллагаар авран хамгаалах, малтлага судалгааны ажлыг хийлгэж, холбогдох байгууллагаас зохих зөвшөөрөл авсны дараа үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулах болно.

ЗУРГАА. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 8. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн байдал

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Нийт зардал/Төг/	Биелэлт
1	Орон нутгийн иргэд болон ажиллагсдад заавар зөвлөмж өгөх, ухуулга сурталчилгаа хийх	Нийт ажилчид болон орон нутгийн хэмжээнд	-	2022.08 сард Дорноговь аймгийн ЗДТГ болон Хөвсгөл, Хатанбулаг, Мандах сумын ЗДТГ мөн малчдад компанийн төлөөлөл газар дээр нь явж ажлаа танилцуулсан.
2	Төсөл хэрэгжих явцад тухайн бүс нутаг болон улсыг хамарсан өвчлөл гарч байгаа эсэхэд анхаарах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах	-	-	Дээрх тохиолдол илрээгүй болно.
3	Хөдөлмөр хамгаалал болон болзошгүй ослоос сэргийлсэн сургалтуудыг зохион байгуулах	Нийт ажилчид	-	Хээрийн анги дээр ХХАА-ны мэдээлэл өгөх ажил өдөр бүр ажилд гарахаас өмнө тогтол хийгдэж хэвшсэн. Үүнтэй холбоотой осол эрсдэл гараагүй болно.
4	Ажиллагсдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр бүрэн хангах	Нийт ажилчид	-	Ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хэрэгслээр ханган ажилласан.

ДОЛОО. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Газрын тосны хайгуулын 2 хэмжээст чичирхийллийн ажлын үед ахуйн хатуу хог хаягдал, ахуйн шингэн хаягдал Үүнд:

7.1 Ахуйн хатуу хог хаягдал: Гэрээт талбайд үйл ажиллагаа явуулдаг 50-60 гаруй хүн байрлах кэмп байгуулсан бөгөөд эдгээрээс гарсан хүнсний хаягдал, ахуйн хэрэглээнээс гарсан ундаа усны сав, картон хайрцаг гэх мэт энгийн хог хаягдлуудыг хог хаягдлыг кэмпийн хашаанд байгуулсан хог хаягдал түр цуглуулах цэгт төвлөрүүлж байсан. Үүний дараа ангилан ялгалт хийх

дахивруудыг ялган Хатанбулаг сумын хогийн нэгдсэн цэгт хүргүүлж ажилласан. Харин хоолны хаягдлыг газарт булшилсан.

7.2 Ахуйн шингэн хаягдал: Ажилчдын ариун цэврийн асуудлыг шийдвэрлэхдээ: Ариун цэврийн модон байгууламж барьж ашигласан одоогоор 2 харуул тус байгууламжийг ашиглан талбай дээр манаач хийгээд амьдарч байгаа болно. Харин усанд орох байгууламжийг зөөврийн зориулалтын байгууламж үйл ажиллагаандаа ашигласан болно.

НАЙМ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

2022 оны орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайланг хавсаргав.

ЕС. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 9. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт

№	Арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Нийт зардал/төг/	Биелэлт
1	2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулан батлуулах	Үйл ажиллагааны хүрээнд	5 сая	Дээрх ажлууд холбогдох хууль журмын дагуу бүрэн хийгдсэн.
2	2022 оны ОХШТ боловсруулах		10 сая	

АРАВ. НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД БОМТ-Г ТАНИЛЦУУЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 10. Нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад БОМТ-г танилцуулах төлөвлөгөөний биелэлт

№	Арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Нийт зардал/Төг/	Биелэлт
1	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг орон нутгийн иргэдэд танилцуулах.	Орон нутагт	Гүйцэтгэлээр	2022.08 сард Дорноговь аймгийн ЗДТГ болон Хөвсгөл, Хатанбулаг, Мандах сумын ЗДТГ мөн малчдад газар дээгүүр нь явж танилцуулсан.
2	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг орон комисст танилцуулан хийгдсэн ажлуудыг хүлээлгэн өгөх	Орон нутгийн комисс	Гүйцэтгэлээр	БОМТ-ны биелэлтийн тайланг хүргүүлэх.

ДҮГНЭЛТ

Манай “Смарт Ойл Монголиа” ХХК нь Монгол Улсын Засгийн Газартай байгуулсан бүтээгдэхүүн хуваах гэрээний дагуу газрын тосны хайгуулын ажлаа 2022 оноос хийж эхлүүлсэн бөгөөд байгаль хамгаалах үүргээ Монгол улсын хууль тогтоомж, дүрэм журмын дагуу биелүүлэн ажиллаж байна.

Хэдийгээр 2018 оноос ажил эхлэх байсан боловч тодорхой шалтгаануудын улмаас 2019, 2020, 2021 онд талбайн ажил хийгдээгүй болно.

Газрын тосны хайгуулын “ЭРГЭЛ XII” талбай нь Дорноговь аймгийн Хөвсгөл, Хатанбулаг, Мандах сумдын нутаг дэвсгэрийн зарим хэсгийг хамарсан 11072 км² талбайг эзэлж байгаа. Засаг захиргааны нэгжийн хувьд Дорноговь аймгийн Хатанбулаг, Хөвсгөл, Мандах сумдын нутагт байрлах бөгөөд хайгуулын нийт 1110680 га талбайн 55.0% (610915.9 га) нь Хатанбулаг, 29.8% (330957.9 га) нь Хөвсгөл, 15.2% (168806.2 га) нь Мандах сумын нутагт харьяалагдаж байна.

Манай компани хайгуулын ажил эхлэхээс өмнө талбайн Байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ, Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний ажлыг “ БОНХАЖЯ-ны сайдын 2014 оны 4-р сарын 10-ны өдрийн “Аргачлал батлах тухай” А-117 дугаар тушаалын 2 дугаар хавсралтаар батлагдсан шаардлагын дагуу хийлгэсэн мөн талбайн хэмжээнд археологи, палеонтологийн судалгааны ажлыг ШУА-харьяа байгууллагуудаар хийлгэсэн байгаа.

2022 онд хайгуулын ажил эхэлсэнтэй холбогдуулан 2022 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулан БОАЖЯ-аар 2022 оны 8 дугаар сард батлуулж тус төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг ханган ажиллав. 2022 оны байгаль орчныг хамгаалах, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд нийт **36 950 000** төгрөг зарцуулахаар төлөвлөж байсан боловч бид 80 гаруй сая төгрөгийг байгаль хамгаалах ажилд зарцуулав.

Манай компанийн хувьд 2 хэмжээст чичирхийллийн ажлыг сүүлийн үеийн дэвшилтэт технологи болох тусгай зориулалтын тоноглолтой машинаар хийж гүйцэтгэн үр дүнг ЖЕОФОН багажаар тодорхойлж ажилласан. Энэ технологи нь газрын гадарга дээр тэсэлгээ хийдэггүйгээрээ давуу талтай юм. Эргэл XII талбайд 2022 онд 8 шугамаар 550 тууш км 2 хэмжээст чичирхийллийн судалгааны ажлыг дэвшилтэт технологи болох SMART SOLO утасгүй геофоныг ашиглан мэдээллийг цуглуулан цооног өрөмдөхгүй, тэсрэх бодис ашиглахгүй байдгаараа байгаль орчинд ээлтэй технологи юм. Үүний дараа байгаль орчны нөхөн сэргээлт, орчны цэвэрлэгээний ажлыг шугамын дагуу орон нутгаас ажиллах хүч авч 3 багт хуваагдан 1 сар орчмын хугацаанд талбай дээгүүрээ явж нөхөн сэргээлт болон хог хаягдлын цэвэрлэгээний ажлаа хийлээ. Энэ онд байгаль хамгаалах чиглэлээр дараах ажлуудыг хийв. Үүнд:

1. 2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөгөө 7 дугаар сард боловсруулан байгаль орчны яаманд хүргүүлж, 8 дугаар сарын 1-ний өдөр батлуулсан.
2. 2022 оны байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлыг 7 дугаар сараас 9 дүгээр сарын хооронд хийж дуусгасан.
3. Хээрийн ажил дууссантай холбоотой 2 хэмжээст чичирхийллийн шугамын дагуу байгаль орчны нөхөн сэргээлтийн ажил 2022 оны 11

дүгээр сарын 01-ний өдрөөс 11 дүгээр сарын 25-ны өдрийн хооронд 18 хүний бүрэлдэхүүнтэй нөхөн сэргээлтийн ажил болон хог хаягдлын цэвэрлэгээний ажлыг хийж тайланг боловсруулсан.

4. Талбай дээр хээрийн ажил явагдах үед экосистемийн онцгой нөхцөлтэй газруудад хайгуулын ажил явуулаагүй. Тухайлбал говийн үндсэн экосистемийг бүрдүүлэгч заг, заган ойтой хэсгүүдээр хийх байсан хайгуулын шугамын маршрутыг газар дээр нь өөрчлөх, зарим хэсгүүдэд шугамын ажлыг тухайн цэгт нь шууд дуусгаж ажилласан.
5. Ажилчдын түр кэмпийг орон нутгийн засаг захиргааны холбогдох зөвшөөрлийн дагуу түр ашиглах газарт зохих стандартын дагуу байгуулан ашиглав.
6. Технологийн зориулалтаар ус ашиглаагүй бөгөөд 50-60 хүний унд ахуйд хэрэглэх усыг Их говийн уурхайн худгаас гэрээгээр ашиглан холбогдох төлбөрүүдийг төлөв.
7. Хог хаягдлын менежментийг хэрэгжүүлэх зорилгоор өөрийн кэмп дээр зориулалтын хогийн цэг байгуулан түүндээ хог хаягдлаа цуглуулж графикайн дагуу орон нутгийн хогийн цэгт гэрээгээр хүргэж ажиллав.
8. Нөхөн сэргээлтийн ажил дууссаны дараа орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллага, малчдын төлөөллөөр талбайн нөхөн сэргээлтийн ажлын гүйцэтгэлийг газар дээгүүр нь авч явж шалгуулав.
9. Дээрх ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнээр нөхөн сэргээлтийн ажлыг дүгнүүлэн акт үйлдүүлэв.

